

STRUKTUR SEMANTIK AKTIONSART KATA ‘ADA’

MASLIDA YUSOF
Universiti Kebangsaan Malaysia
maslida@ukm.edu.my

ABSTRAK

Isu kata ‘ada’ masih dibincangkan dalam kalangan sarjana meskipun kajian yang agak ekstensif telah dilaksanakan mengenai subjek ini. Kebanyakan sarjana sependapat bahawa kata ‘ada’ boleh membawa fungsi sebagai kata kerja dan juga sebagai kata pemeri iaitu ada+lah (adalah) yang sama fungsi dengan kata pemeri ‘ialah.’ Sehubungan dengan itu, makalah ini akan mengkategorikan semantik kata ‘ada.’ Usaha ini adalah berdasarkan pengelasan predikat *Aktionsart* yang dicadangkan oleh Role and Reference Grammar (RRG). Kelas *Aktionsart* adalah kelas leksikal yang dianggotai oleh sesuatu kata kerja berdasarkan jenis proses, keadaan dan sebagainya seperti yang dimaksudkan oleh kata kerja itu. Kelas ini memberi perhatian pada ciri hakiki temporal bagi kata kerja, iaitu, [$\pm$ statik], [$\pm$ dinamik], [$\pm$ titik penamat] dan [$\pm$ tepat masa). Data penggunaan kata ‘ada’ diperoleh daripada data korpus Dewan Bahasa dan Pustaka. Sehubungan itu reka bentuk kajian ini adalah bersifat kualitatif deskriptif yang bertujuan untuk mengkaji dan menjelaskan sesuatu fenomena bahasa yang berlaku. Kajian ini mendapati kata ‘ada’ ialah kata kerja keadaan yang bercirikan [+statik], [+tempoh masa] dan [- titik penamat]. Di samping itu, kata keadaan ‘ada’ boleh dikelompokkan kepada 3 sub kelas keadaan iaitu kata keadaan ‘ada’ kehadiran, kepunyaan dan identifikasi. Untuk kata keadaan ‘ada’ kehadiran, kajian ini telah menunjukkan bahawa kata kehadiran ‘ada’ boleh dibahagikan kepada kehadiran sesuatu (entiti) dan kehadiran sesuatu entiti pada suatu lokasi (lokasi). Secara kesimpulan makalah ini telah menjelaskan bahawa struktur semantik predikat keadaan iaitu **predikat’** (x,y) atau **predikat’** (x) dapat direpresentasikan oleh predikat mempunyai, identiti, entiti dan lokasi.

Kata kunci: ada; *Aktionsart*; pengelasan predikat; *Role and Reference Grammar* (RRG); semantik

THE AKTIONSART SEMANTICS STRUCTURE OF ‘ADA’

ABSTRACT

The issue of ‘ada’ is still being discussed among scholars although quite an extensive study had been carried out on this subject. Most scholars agree that the word ‘ada’ can function as a verb, as well as copula verb (ada + lah) which also serves the function of the word ‘ialah’. Thus, this article intends to examine the semantic classification of the word ‘ada.’ This classification will be based on the *Aktionsart* predicate proposed by the Role and Reference Grammar (RRG). *Aktionsart* is a lexical class to which a verb belongs by virtue of the type of process, state and so forth, that it designates. The *Aktionsart* class focus on the temporal features of the verbs, namely [$\pm$ static], [$\pm$ dynamic], [$\pm$ telic] and [$\pm$ punctual]. Data for this study was gathered from the corpus data of Dewan Bahasa dan Pustaka. Therefore, the design of this study is descriptive qualitative that aims to study and to explain language issues. The findings of this study are that the word ‘ada’ is a state verb with [+ static], [-punctual] and [-

telic] as it's features. In addition, the verb 'ada' can be grouped into three sub-classes namely the state of 'ada' presence, possession and identificational. For the word 'ada' presence, this study shows that the word presence can be divided into the presence of an entity and the presence of an entity at a location (location). In conclusion, this paper explains that the semantics structure of the state predicate ie **predicate'** (x, y) or **predicate'** (x) can be represented by the possession, identity, entity and location.

Keywords: ada; *Aktionsart*; classification of predicate; Role and Reference Grammar (RRG); semantics

Pengenalan

Za'ba (2000:100) menganggap kata 'ada' sebagai perkataan "perbuatan" yang tiada menunjukkan makna membuat atau tiada berapa terang makna membuat di dalamnya. Za'ba (135) juga menambah kata 'ada' boleh menjadi perbuatan melampau seperti 'Ia *ada* emak lagi' iaitu "emak" adalah penyambutnya dan kadang kala 'ada' merupakan perbuatan tidak melampau, seperti 'Ia *ada* di situ, ayahnya *ada* datang' iaitu "di situ" dan "datang" ialah penerang kepada 'ada.' Berdasarkan dua pembahagian oleh Za'ba, dapat disimpulkan bahawa pola sintaksis 'ada' boleh transitif dan tidak transitif.

Tujuan makalah ini adalah untuk meneliti aspek semantik bagi kata 'ada.' Isu kata 'ada' masih mendapat tempat dalam kalangan sarjana meskipun telah ramai penahu menulis mengenainya. Antara penahu yang menulis tentang kategori 'ada' ialah Ramli Salleh (1995), Mohd. Azemi Mohd Yusoff (2003), Mashudi Kader et al. (2005) dan Rogayah Razak et al. (2005). Pelbagai tanggapan diberikan kepada fungsi *ada*. Mashudi Kader et al. (2005) misalnya, menyebut 'Di samping kata *ada* berfungsi sebagai kata kerja kehadiran (*existential verbs*) yang disubkategorisasikan sebagai kata kerja yang perlu diikuti satu komplemen frasa nama seperti *Ada setahun lagi*, ia juga dapat berfungsi sebagai kata kerja kehadiran dalam ayat yang subjeknya ialah frasa nama tentu (*definite*) seperti *Tuhan itu ada*, sebagai kata kerja punya (*possession*) seperti *Saya ada sebuah kereta*, berfungsi sebagai kata bantu seperti *Orang itu ada datang*, dan sebagai kata kerja yang diikuti oleh partikel *-lah* misalnya *Amin adalah seorang posman*. Bagi kes yang terakhir ini, kata *ada* dapat digantikan dengan kata *ia* dalam *ialah* seperti *Amin ialah seorang posman*. Kepelbagaian tanggapan fungsi 'ada' menimbulkan persoalan, adakah kata 'ada' mempunyai makna yang pelbagai atau kata 'ada' membawa makna dasar yang sama. Sehubungan dengan itu, makalah ini akan memperlihatkan struktur semantik bagi kata 'ada'. Pemerincian struktur semantik 'ada' akan berlandaskan pengelasan predikat *Aktionsart* yang dicadangkan oleh Role and Reference Grammar (RRG).

Kata 'ada' Berdasarkan Perspektif Linguistik

Isu tentang kata 'ada' sudah lama dibincangkan dalam kalangan sarjana tempatan sama ada dari perspektif sintaksis atau semantik. Ramli (1995), Mashudi Kader (1981) dan Mashudi Kader et al. (2005) dan Rogayah Razak et al. (2005) adalah antara sarjana yang membincangkan kata 'ada' dari perspektif sintaksis. Ramli mengutarakan bahawa 'ada' adalah kata kerja kopula dan kata milik. Mashudi Kader et al. (2005) pula dalam analisisnya menyebut 'Di samping kata **ada** berfungsi sebagai kata kerja kehadiran (*existential verbs*) yang disubkategorisasikan sebagai kata kerja yang perlu diikuti satu komplemen frasa nama seperti *Ada setahun lagi*, ia juga dapat berfungsi sebagai kata kerja kehadiran dalam ayat yang subjeknya ialah frasa nama tentu (*definite*) seperti *Tuhan itu ada*, sebagai kata kerja

punya (possession) seperti *Saya ada sebuah kereta*, berfungsi sebagai kata bantu seperti *Orang itu ada datang*, dan sebagai kata kerja yang diikuti oleh partikel *-lah* misalnya *Amin adalah seorang posman*. Bagi kes yang terakhir ini, kata *ada* dapat digantikan dengan kata *ia* dalam *ialah* seperti *Amin ialah seorang posman*. Rogayah Razak et al. (2005) pula dalam analisis mereka tentang kata 'ada' memilih teks Melayu klasik sebagai bahan analisis. Mohd. Azemi Mohd Yusoff (2003) ialah antara sarjana yang meneliti kata 'ada' dari perspektif semantik dengan berdasarkan struktur konseptual leksikal Jackendof (1993). Dalam perbincangannya tentang struktur semantik kategori *ada*, beliau menunjukkan struktur konseptual kategori 'ada' ialah pernyataan keadaan diam dan hierarki struktur semantik 'ada' terdiri daripada benda, tempat (hala), diam (2003:101). Sehubungan dengan itu, makalah ini akan berfokus kepada perspektif semantik yang akan memperlihatkan struktur semantik kategori 'ada' berasaskan pendekatan pengelasan leksikal.

METODOLOGI

Kajian ini bersifat kualitatif deskriptif yang berasaskan analisis kandungan. Kajian ini menggunakan data korpus. Korpus ialah kumpulan cebisan bahasa (atau teks lengkap) yang dipilih dan disusun mengikut kriteria linguistik yang eksplisit untuk digunakan sebagai sampel sesuatu bahasa (Sinclair 1991). Data dalam analisis ini diambil daripada data korpus Dewan Bahasa dan Pustaka (DBP) (<http://sbmb.dbp.gov.my/korpusdbp/Researchers/Search2.aspx>). Penggunaan data korpus adalah untuk mendapatkan ayat-ayat contoh tentang penggunaan perkataan 'ada.' Daripada carian konkordans dapat memperlihatkan konteks perkataan yang berada sebelum dan selepas perkataan pilihan. Dalam carian konkordans juga, analisis ini menggunakan jenis bahan akhbar untuk membuat carian tentang kata 'ada.' Berikut merupakan contoh carian konkordans bagi perkataan 'ada' yang ditemui dalam korpus DBP.

1. Setiap kali *ada* pertandingan pasti wujud perpecahan dan timbullah istilah 'kem' ... (Sumber: Pemerhati. Perpaduan tonggak kelangsungan Umno. Surat Pembaca, 1998).
2. Seperti juga penyanyi, *ada* era penyanyi yang sudah berlalu. (Sumber: Kadir Dikoh. Akar umbi Umno mahu tampil barisan pelapis. Nasional, 2004).
3. Halim Abdul Rahman ketika mendedahkan masalah itu, berkata *ada* pekerja wanita yang bekerja di pasar raya di ... (Sumber: Zainuddin Zain. Aurat: Dilema pekerja wanita. Mutakhir, 1998).
4. ... ada ikan besar tersangkut di mata kail, biasanya *ada* lagi ikan yang lebih kurang sama saiznya di ... (Sumber: Md Zali Kasran. Rezeki sampan buruk. Rencana, 1997).

KLASIFIKASI AKTIONSART BERDASARKAN TEORI ROLE AND REFERENCE GRAMMAR (RRG)

Bagi menganalisis struktur semantik kategori 'ada', makalah ini menggunakan pendekatan semantik RRG yang dicadangkan oleh Van Valin dan LaPolla (1997) dan Van Valin (2005). Pendekatan semantik RRG adalah berdasarkan klasifikasi *Aktionsart* yang berteraskan struktur logik predikator yang biasanya merupakan kata kerja. Dalam RRG, analisis semantik bagi predikat dibincangkan dalam bentuk klasifikasi *Aktionsart* (iaitu bahasa Jerman untuk 'bentuk lakuan'. Kelas *Aktionsart* memberi perhatian pada ciri hakiki temporal bagi kata

kerja, iaitu keterbatasan (+ titik penamat) , jangkamasa (+ ketepatan masa) dan kedinamikan (+ statik). Ringkasan bagi ciri-ciri ini ditunjukkan di bawah:

- a. Keadaan : [+ statik], [- titik penamat], [- ketepatan masa]
 b. Pencapaian : [-statik], [+titik penamat], [+ ketepatan masa]
 c. Penyempurnaan : [-statik], [+titik penamat], [-ketepatan masa]
 d. Aktiviti : [-statik], [-titik penamat], [-ketepatan masa]

Satu set ujian sintaksis dan semantik digunakan bagi menentukan kelas kata kerja dalam bahasa Melayu iaitu ujian kehadiran progresif, adverba seperti dengan penuh semangat, hadir dengan adverba kadar, hadir dengan frasa selama- (masa sejam) dan hadir dengan frasa dalam masa- (masa sejam). Maka, metode distribusional atau metode agih dengan mengaplikasi teknik sisip (Sudaryanto, 2001) digunakan dalam analisis ini. Teknik sisip adalah menyisipkan suatu unsur tertentu dalam suatu binaan ayat yang dianalisis. Misalnya, 'Ema membaca buku itu' disisipkan dengan frasa preposisi '*selama sejam*' menghasilkan ayat 'Ema membaca buku itu *selama sejam*'. Teknik sisip ini berupaya mempamerkan sama ada sesuatu ayat itu gramatis atau tidak apabila suatu morfem, kata atau frasa yang disisipkan padanya.

JADUAL 1. Ringkasan Ujian Mengklasifikasikan Kata Kerja

Ujian	Keadaan	Pencapaian	Penyempurnaan	Aktiviti	Aktif penyempurnaan
Hadir dengan progresif <i>sedang</i>	Tidak	Tidak	Ya	Ya	Ya
Hadir dengan adverba seperti <i>dengan penuh semangat</i> dll	Tidak	Tidak	Tidak	Ya	Ya
Hadir dengan adverba seperti <i>dengan perlahan</i> dll	Tidak	Tidak	Ya	Ya	Ya
Hadir dengan frasa <i>selama-</i> (masa sejam)	Ya* ¹	Tidak	T/B	Ya	T/B
Hadir dengan frasa <i>dalam-</i> (masa sejam)	Tidak	Tidak	Ya	Tidak	Ya

(Sumber: Maslida Yusof, 2015)

Dalam RRG juga, setiap kelas *Aktionsart* menggunakan sistem dekomposisi leksikal yang dipanggil sebagai STRUKTUR LOGIK (SL). Perbezaan empat kelas *Aktionsart* asas ditunjukkan dalam Jadual 2 yang berikut :

JADUAL 2. Representasi Leksikal bagi Kelas *Aktionsart* Asas

Jenis <i>Aktionsart</i>	Struktur logik
Keadaan	predikat' (x) atau predikat' (x, y)
Pencapaian	INGR predikat' (x) atau INGR predikat' (x,y)
Penyempurnaan	MENJADI predikat' (x) atau MENJADI predikat' (x,y)
Aktiviti	melakukan' (x,[predikat' (x)]) atau melakukan' (x,[predikat' (x,y)])

Struktur logik ini bolehlah dianalogikan sebagai ‘hati’ bagi entri leksikal kata kerja yang sepadan dengan hubungan tematik atau senarai peranan teta. Hubungan tematik ditakrifkan sebagai posisi argumen dalam representasi dekomposisi struktur logik (Jackendoff, 1976 dlm Van Valin, 2005).

ANALISIS DAN PERBINCANGAN

Mashudi Kader et al. (2005) menjelaskan bahawa ‘ada’ mempunyai beberapa fungsi. (i) ‘Ada’ berfungsi sebagai kata kerja kehadiran (existential verbs) yang disubkategorisasikan sebagai kata kerja yang perlu diikuti satu komplemen frasa nama seperti *Ada setahun lagi*, (ii) kata kerja punya (possession) seperti *Saya ada sebuah kereta*, (iii) berfungsi sebagai kata bantu seperti *Orang itu ada datang* dan (iv) sebagai kata kerja yang diikuti oleh partikel *-lah* misalnya *Amin adalah seorang posman*. Berikut ditunjukkan contoh-contoh ayat yang ditemui dalam korpus DBP berkenaan kemunculan perkataan ‘ada’ dalam ayat yang membawa makna kehadiran, punya, kata bantu dan kata kerja dengan partikel *-lah*.

(i) ‘Ada’ berfungsi sebagai kata kerja kehadiran

a. Hujung bulan ni, *ada* Pesta Durian Pulau Pinang, ... (Sumber: Amin Minhad. *Usah merobek bendera*. Sastera dan Budaya, 1996).

b. Kemudian orang yang *ada* di situ pun mula bersedekah. (Sumber: Sifat ikhlas prasyarat terima ganjaran pahala bersedekah. Agama, 2002).

(ii) ‘Ada’ berfungsi sebagai kata kerja punya (*possession*)

a. 'Setiap sekolah *ada* kaunselor, tetapi itu untuk pelajar. (Sumber : Program Perasa bantu guru bermasalah. *Gaya Hidup*, 1998).

(iii) ‘Ada’ berfungsi sebagai kata bantu

a. Saya *ada* menerbitkan risalah berupa proses penghasilan semula tetapi malangnya, ...(Shaidah Shafie. *Sastera Aceh sebelum dan selepas tsunami*. Sastera dan Budaya, 2006)

b. Dia tanya lagi, awak *ada* tembak? (Sumber :Zainudin Isa. *Askar terlepas seksaan Jepun*. *Pengalaman*, 1997).

(iv) ‘Ada’ sebagai kata kerja yang diikuti oleh partikel *-lah*

a. “Noorman yang saya kenali sejak kecil *adalah* seorang yang suka bergurau dan kerana itulah saya ...” (Sumber: Meor Riduwan Ahmad. *EMPAT TERTUDUH SAKIT, GATAL TUBUH*. *Kesihatan*, 2005).

b. Putrajaya, *adalah* kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan ...(Sumber: Fazli Abdullah. *Hanya 31 peratus kakitangan awam Putrajaya jadi pemilih*. *Nasional*, 2003).

Pengelasan *Aktionsart* Kata 'Ada'

Berdasarkan pandangan Mashudi Kader et al. (2005) yang telah membahagikan empat fungsi makna 'ada' dalam ayat, bahagian ini akan menentukan kelas *Aktionsart* bagi kata 'ada.'

(i) 'Ada' berfungsi sebagai kata kerja kehadiran

Contoh ayat (a): Hujung bulan ni, ada Pesta Durian Pulau Pinang...

JADUAL 3. Ujian Dignostik bagi Ayat (a)

Kriteria	Ujian kata 'ada'	Keputusan
Hadir dengan progresif <i>sedang</i>	*Hujung bulan ni, sedang ada Pesta Durian Pulau Pinang	Tidak
Hadir dengan adverba seperti <i>dengan penuh semangat</i> dll	* Hujung bulan ni, ada Pesta Durian Pulau Pinang <i>dengan penuh semangat</i>	Tidak
Hadir dengan adverba kadar seperti <i>dengan perlahan</i> dll	* Hujung bulan ni, ada Pesta Durian Pulau Pinang <i>dengan perlahannya.</i>	Tidak
Hadir dengan <i>frasa selama-</i> (masa sejam)	Hujung bulan ni, ada Pesta Durian Pulau Pinang <i>selama sejam</i>	Ya
Hadir dengan <i>frasa dalam-</i> (masa sejam)	* Hujung bulan ni, ada Pesta Durian Pulau Pinang <i>dalam masa sejam.</i>	Tidak

*Menandakan ayat tersebut tidak gramatis sama ada dari segi bentuk atau makna

(ii) 'Ada' berfungsi sebagai kata kerja punya

Contoh ayat (b): Setiap sekolah ada kaunselor, tetapi itu untuk pelajar.

JADUAL 4. Ujian Dignostik bagi Ayat (b)

Kriteria	Ujian kata 'ada'	Keputusan
Hadir dengan progresif <i>sedang</i>	* Setiap sekolah <i>sedang ada</i> kaunselor, tetapi itu untuk pelajar.	Tidak
Hadir dengan adverba seperti <i>dengan penuh semangat</i> dll	* Setiap sekolah ada kaunselor <i>dengan penuh semangat</i> , (tetapi itu untuk pelajar)	Tidak
Hadir dengan adverb kadar seperti <i>dengan perlahan</i> dll	* Setiap sekolah ada kaunselor <i>dengan perlahannya</i> , (tetapi itu untuk pelajar.)	Tidak
Hadir dengan <i>frasa selama-</i> (masa sejam)	Setiap sekolah <i>ada</i> kaunselor <i>selama sejam</i> , (tetapi itu untuk pelajar)	Ya
Hadir dengan <i>frasa dalam-</i> (masa sejam)	* Setiap sekolah <i>ada</i> kaunselor <i>dalam masa sejam</i> , (tetapi itu untuk pelajar.)	Tidak

(iii) 'Ada' berfungsi sebagai kata bantu

Contoh ayat (c): Saya ada menerbitkan risalah berupa proses penghasilan semula tetapi malangnya....

JADUAL 5. Ujian Dignostik bagi Ayat (c)

Kriteria	Ujian kata 'ada'	Keputusan
Hadir dengan progresif <i>sedang</i>	* Saya sedang ada menerbitkan risalah berupa proses penghasilan semula tetapi malangnya	Tidak
Hadir dengan adverbial seperti <i>dengan penuh semangat</i> dll	* Saya ada menerbitkan risalah <i>dengan penuh semangat</i> (berupa proses penghasilan semula tetapi malangnya...)	Tidak
Hadir dengan adverbial kadar seperti <i>dengan perlahan</i> dll	* Saya ada menerbitkan risalah <i>dengan perlahannya</i> , (berupa proses penghasilan semula tetapi malangnya...)	Tidak
Hadir dengan frasa <i>selama-</i> (masa sejam)	Saya <i>ada</i> menerbitkan risalah berupa proses penghasilan semula <i>selama sejam</i> , (tetapi malangnya)	Tidak
Hadir dengan frasa <i>dalam-</i> (masa sejam)	* Saya ada menerbitkan risalah berupa proses penghasilan semula <i>dalam masa sejam</i> , (tetapi malangnya)	Tidak

(iv) 'Ada' sebagai kata kerja yang diikuti oleh partikel *-lah*

Contoh ayat (d): Putrajaya, adalah kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan.

JADUAL 6. Ujian Dignostik bagi Ayat (d)

Kriteria	Ujian kata 'ada'	Keputusan
Hadir dengan progresif <i>sedang</i>	* Putrajaya, <i>sedang adalah</i> kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan.	Tidak
Hadir dengan adverbial seperti <i>dengan penuh semangat</i> dll	* Putrajaya, adalah kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan <i>dengan penuh semangat</i> .	Tidak
Hadir dengan adverbial kadar seperti <i>dengan perlahan</i> dll	* Putrajaya, adalah kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan <i>dengan perlahannya</i> .	Tidak
Hadir dengan frasa <i>selama-</i> (masa sejam)	*Putrajaya, adalah kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan selama sejam.	Tidak
Hadir dengan frasa <i>dalam-</i> (masa sejam)	* Putrajaya, adalah kawasan Parlimen baru yang diluluskan dan boleh dipertandingkan <i>masa sejam</i> .	Tidak

Berdasarkan ujian-ujian dignostik yang diberikan kepada kata kerja 'ada' iaitu hadir dengan kata progresif, hadir dengan adverbial kesemangatan, hadir dengan adverbial kadar, hadir dengan frasa tempoh masa dan hadir dengan frasa penamat, dapat ditunjukkan bahawa kata 'ada' sebagai kata kerja keadaan iaitu bercirikan [+statik] [-dinamik] [-telic] [-ketepatan masa]. Penetapan kata "ada" sebagai berada dalam kelas keadaan ditunjukkan melalui ujian sintaksis dan semantik yang sejajar dengan jadual (1) di atas yang menunjukkan jawapan TIDAK kepada semua ujian sintaksis dan semantik yang diuji kepada kata kerja 'ada'. Hasil ujian menunjukkan kata kerja 'ada' ialah kata keadaan yang tidak bersifat dinamik. Kata kerja keadaan juga tidak terbatas dari segi jangka masa, iaitu bersifat duratif dan tidak pernah mempunyai titik akhir jangka masa. Pengelasan kata 'ada' dalam kelas *Aktionsart* keadaan bersamaan dengan pandangan Asmah Hj Omar (2009) yang mengkategorikan kata

'ada' dalam kelas kata kerja keadaan peristiwa (dalam pengertian wujud) dan kata kerja keadaan kepunyaan.

Struktur Semantik Kelas Kata Keadaan 'Ada'

Struktur logik yang diwakili oleh kata 'ada' yang merupakan kelas kata keadaan ialah **predikat'** (x) atau **predikat'** (x, y). Subkelas kata keadaan boleh dikelompokkan dalam dua kumpulan utama iaitu (i) subkelas yang memiliki argumen tunggal dan (ii) memiliki dua argumen. Situasi keadaan dianggap sebagai situasi yang mempunyai satu peristiwa yang bersifat berterusan dan malar. Predikat ini secara mutlaknya bersifat *homogenous* kerana tidak mengandungi struktur dalaman (*internal structure*), maka kelas keadaan ini tidak mempunyai ciri penamat (Noraini Salleh et al., 2013). Analisis juga menunjukkan bahawa kata kerja 'ada' yang dalam makalah ini dapat dikelompokkan kepada tiga jenis iaitu kata keadaan 'ada' kehadiran (Ada setahun lagi, Tuhan itu ada), kata keadaan 'ada' kepunyaan (Saya ada sebuah kereta) dan kata keadaan 'ada' identifikasi (Amin adalah seorang posman). Kata keadaan 'ada' kehadiran berkait dengan perihal kewujudan suatu entiti. Kata 'ada' dalam subkelas kepunyaan merujuk hubungan asimetri antara dua konstituen, iaitu pemilik dan benda yang dimiliki (Noraini et al., 2013). Kata keadaan 'ada' identifikasi digunakan untuk mengidentifikasi seseorang atau sesuatu. Subkelas ini menandakan predikat identiti yang terdapat dalam argument kedua yakni terdiri daripada predikat nominal atau kata nama. Oleh sebab itu, maka dapat disimpulkan ahli bagi subkelas merupakan predikat frasa nama yang merujuk identiti atau pengenalan diri seseorang.

Sehubungan dengan itu, kata 'ada' dapat dibuktikan sebagai berada dalam kelas predikat keadaan. Oleh itu, bagi setiap fungsi yang dibawa oleh kata kerja 'ada' memperlihatkan SL yang sama iaitu **predikat'** (x) atau **predikat'** (x, y). Kata kerja 'ada' dalam ayat contoh Mashudi Kader et al. (2005) *Ada setahun lagi* dan *Tuhan itu ada* menunjukkan wujud maka SLnya adalah **ada'** (x) iaitu x merujuk kepada entiti yang wujud iaitu **ada'** (setahun lagi) dan **ada'** (Tuhan). 'ada' yang berfungsi sebagai kata kerja punya seperti *Saya ada sebuah kereta* mempunyai SL yang diwakili oleh **mempunyai'** (x,y) iaitu x= orang yang punya dan y = barang yang dimiliki. 'ada' yang berfungsi sebagai kata bantu dalam ayat *Orang itu ada datang* berperanan sebagai operator. Dalam RRG, kategori kata yang dilabelkan sebagai "pembantu" golongan kata utama ini dikelaskan dalam satu kategori kata yang dipanggil operator (Ardiana Ali & Maslida Yusof, 2011). Maka dalam ayat *Orang itu ada datang*, 'ada' berperanan sebagai kata kerja aspek 'sudah' atau 'telah'. Justeru peranan operator ini akan dimasukkan sebagai operator kala lampau dalam SL iaitu <ASP Kala lampau<**predikat'** (x) atau (x, y)>>. Fungsi 'ada' dalam ayat *Amin adalah seorang posman* boleh dianggap sebagai sifat atau identiti kepada sesuatu entiti. Dengan demikian *ada* dalam kes begini diberi SL **identiti'** (x, y) iaitu x = entiti (Amin) dan y= sifat/identiti (posman).

Isu Kata Kerja Keadaan 'Ada' Kehadiran

Kata kerja 'ada' yang membawa maksud kehadiran berkait dengan perihal kewujudan suatu entiti. Asmah Haji Omar (2008:110) menyenaraikan ada, wujud, dan sedia sebagai ahli bagi subkelas ini. Mashudi Kader et al. (2005) menyebut 'Di samping kata 'ada' berfungsi sebagai kata kerja kehadiran (*existential verbs*) yang disubkategorisasikan sebagai kata kerja yang perlu diikuti satu komplemen frasa nama seperti *Ada setahun lagi*, ia juga dapat berfungsi sebagai kata kerja kehadiran dalam ayat yang subjeknya ialah frasa nama tentu (*definite*) seperti *Tuhan itu ada*. Berdasarkan pandangan Mashudi Kader et al. (2005), penulis

menyimpulkan bahawa kata kerja 'ada' yang membawa fungsi makna kehadiran mempunyai dua pola kemunculan iaitu:

- (i) 'Ada + X ...' misalnya dalam ayat di bawah:
- a. *Ada* + [sesetengah kabilah yang enggan menunaikan sembahyang dan mengeluarkan]...X (Sumber :Mohd Shukri Hanapi. Perbezaan pendapat: Sahabat Nabiutamakan kebenaran. Agama, 2001).
  - b. *Ada* + [pihak, terutama penyokong pemimpin yang tidak terpilih, terus ...] X (Sumber : Abd Rahman Sulaiman. Barisan MT beri suntikan semangat baru kepada parti. Rencana, 2004).
- (ii) 'X + ada...' misalnya dalam ayat di bawah:
- a. [Bagaimanapun JPA sedar] X + *ada* ramai PKS yang sanggup melakukan tugas melebihi daripada ... (Sumber : Hasniah Rashid. PKS bukan penjawat awam. Surat Pembaca, 2003).
  - b. [Di mana saja kami tahu] + *ada* ikan atau haiwan laut yang menarik, kami tidak ... (Sumber : Wanita profesional pilih menyelam sebagai. Gaya Hidup, 1997).

Berdasarkan pendekatan struktur Konseptual leksikal, Mohd. Azemi Mohd Yusoff (2003), dalam perbincangannya tentang struktur semantik kategori 'ada' mendakwa struktur semantik 'ada' dalam dua ayat kehadiran (i) dan (ii) di atas adalah sama oleh sebab struktur argumen dalam ayat (5) mempunyai persamaan dengan ayat (6) Contoh di bawah adalah daripada Mohd. Azemi Mohd. Yusof (2003).

5. *Ada* Ali di sebalik tabir.
6. Ali *ada* di sebalik tabir.

Bagi kedua-dua ayat di atas, Mohd. Azemi menunjukkan kedua-dua ayat tersebut mempunyai struktur semantik yang sama iaitu:

5. *Ada* Ali di sebalik tabir.
  - a. [s α [FKj ada [[α Ali [FSN di [FN sebalik tabir]]]]]
  - b. [keadaan diam ([benda Ali], [Tempat Di [Benda sebalik tabir]]]]
6. Ali *ada* di sebalik tabir.
  - a.[s [FN Ali [FKj ada [FSN di [FN sebalik tabir]]]]]
  - b. [keadaan diam ([benda Ali], [Tempat Di [Benda sebalik tabir]]]]

Walau bagaimanapun, makalah ini mencadangkan bahawa kata kerja 'ada' yang membawa pengertian wujud boleh dibahagikan mengikut dua keadaan. Pertama ada yang menunjukkan predikatnya (i) kewujudan sesuatu entiti dan (ii) ada menunjukkan predikatnya kewujudan pada sesuatu lokasi.

- (i) Bagi keadaan yang pertama iaitu kewujudan sesuatu entiti misalnya dalam ayat *Ali ada* (bukan Ali tiada) yang SLnya adalah **ada'** (Ali). Kewujudan sesuatu entiti juga boleh

dirujuk kepada sesuatu lokasi iaitu hadir dengan preposisi *di* dan preposisi *ke* sebagaimana ayat (7) dan (8):

7. a. Ada orang di surau.
b. **ada'** (x) $\wedge^2$ **pred'** (x) atau (y,x)
c. **ada'** (orang) $\wedge$ **di-lok'** (surau, orang)
8. a. Ada orang ke surau.
b. **ada'** (orang) $\wedge$ [**pred'** (x) & MENJADI [**di-lok'** (y,x)]] atau MENJADI [**di-lok'** (y,x)]

SL (7) menyatakan : ada entiti iaitu (x) dan x berada di lokasi (y) manakala SL (8) menyatakan: ada entiti iaitu (x) dan x telah beralih ke posisi y. Kedua-dua SL ini memperlihatkan ayat (7) dan (8) mempunyai dua predikat iaitu satu predikat **ada'** dan untuk SL (7b), penambahan predikat kedua diisi oleh kata kerja keadaan (seperti duduk,tidur, baring dll) atau kata kerja aktiviti yang menggambarkan lakuan entiti pada sesuatu posisi (seperti berlari dan berjalan). Untuk SL (8b), penambahan predikat kedua diisi oleh kata kerja gerak aktif penyempurnaan atau penyempurnaan yang menandakan peralihan posisi kepada sesuatu entiti. Adanya predikat kedua dalam SL 'ada' ini dapat dilihat dalam contoh data berikut:

9. Ada yang duduk *di* lantai, ada yang berlari *ke* tangga.

Dalam ayat (6), preposisi *di* menunjukkan posisi pelaku pada satu kawasan lokasi iaitu *di surau*. Pelaku mungkin hanya beraksi di satu kawasan sekitarnya sahaja, tidak mempunyai sasaran yang pasti dan tidak mengakibatkan perubahan lokasi atau posisi. Aktiviti pelaku juga mungkin berterusan dan berulang iaitu berbeza dengan ayat (8) yang mana kehadiran preposisi *ke* menunjukkan mempunyai titik penamat iaitu adanya pencapaian sasaran bagi sesuatu perlakuan atau aktiviti. Dengan kata lain, preposisi *ke* menunjukkan penyempurnaan sesuatu aksi yang berlangsung manakala preposisi *di* melambangkan posisi/lokasi bagi aksi yang berlangsung.

ii. Keadaan kedua yang ditunjukkan oleh kata kerja 'ada' yang perlu dijelaskan adalah kata kerja 'ada' sebagai lokatif iaitu yang membawa maksud lokasi seperti ditunjukkan dalam ayat (10) - (12).

Berikut ditunjukkan contoh-contoh data yang menunjukkan kata kerja 'ada' - 'lokatif':

10. Setiap hari Syarifah Aini akan ber(*ada*) *di* rumah sakit itu.
a. **setiap hari'** [**di-lok'** (rumah sakit, Syarifah Aini)]
11. Khalilah *ada di* rumah.
a. **di-lok'**(rumah, Khalilah)
12. Uminya *ada di* dapur.
a. **di-lok'**(dapur, Umi)

'Ada' di sini sama maksudnya dengan *berada* iaitu mengikut Kamus Dewan (2005) "berada bermaksud ada (di), ada atau terdapat di sesuatu tempat atau dalam sesuatu keadaan." Subkelas keadaan ini terdiri daripada beberapa kata kerja yang berhubung dengan tempat.

Hal yang membezakannya dengan kata kerja kehadiran (yakni ada dan wujud) ialah maklumat lokasi perlu dibekalkan untuk menyempurnakan maknanya. Kata kerja 'ada' yang membawa maksud lokasi tergolong di bawah kata kerja keadaan 'menetap' yang memerlukan maklumat lokasi untuk menyempurnakan maknanya misalnya, dalam ayat (13) yang mempunyai struktur yang sama dengan ayat 6:

13. a. Orang itu *ada* di surau.
b. **di-lok'** (surau, orang).

SL (13b) tidak sama dengan SL kewujudan entiti pada sesuatu lokasi seperti ayat (7). Perbezaan kedua-dua SL ini adalah penting atas sebab : Pertama : dalam SL **di-lok'** (surau, orang) yang hendak ditekankan ialah lokasinya iaitu di surau, bukan di rumah atau di lokasi lain manakala dalam (7) yang SL **ada'** (orang) $\wedge$ **di-lok'** (surau, orang) yang hendak ditekankan ialah siapa individu atau entitinya iaitu orang dan bukan haiwan atau makhluk lain. Kedua : Oleh kerana dalam ayat *Orang itu ada di surau* yang diberatkan ialah lokasinya maka kita tidak boleh menggugurkan Frasa Preposisi (FPrep) *di surau* menjadi *Orang itu ada oleh sebab *ada* dalam konteks ayat 'menetap' perlu ada FPrep lokasi sebagai argumennya. Walau bagaimanapun dalam ayat *Ada orang di surau*, Frasa Preposisi *di surau* boleh digugurkan menjadi *Ada orang* kerana ayat ini merujuk kepada entiti yang wujud dan tidak memerlukan maklumat lokasi sebagaimana ditunjukkan dalam SLnya yang menunjukkan entitinya dan bukan lokasi (maklumat lokasi ditambah kepada predikat keadaan *ada*). Ketidakperluan FPrep dalam ayat *Ada orang di surau* boleh dibuktikan lagi melalui pendepanan FPrep yang tidak mengubah makna asal ayat *Di surau ada orang* tetapi hal yang sama tidak berlaku pada ayat lokasi iaitu **Di surau orang itu ada*. Dalam data ditunjukkan ayat *ada* 'kewujudan entiti' seperti ayat (14) dan (15).

14. Di situ *ada* sebuah anak sungai, berpasir merah.
  - a. Ada sebuah anak sungai, berpasir merah di situ.
  - b. Ada sebuah anak sungai, berpasir merah.
15. *Ada* sebuah motokar Alfa Romeo berwarna merah bercampur biru di depan tangga dataran.
  - a. Di depan tangga dataran *ada* sebuah motokar Alfa Romeo berwarna merah bercampur biru.
  - b. *Ada* sebuah motokar Alfa Romeo berwarna merah bercampur biru.

Dalam ayat (14) dan (15) FPrep *di situ* boleh digugurkan atau dikedepankan yang masih merujuk kepada *ada sebuah anak sungai* dan *ada sebuah motokar Alfa Romeo*. Sehubungan dengan itu, struktur semantik bagi kata "ada" adalah **predikat'** (x) atau **predikat'** (x, y). Bagi kategori "ada" sebagai kewujudan, kertas ini memperlihatkan perbezaan predikatnya iaitu bagi struktur kewujudan entiti (Ada orang...) ialah **ada'** (x) manakala bagi struktur kewujudan lokasi, predikatnya ialah **di-lok'** (x,y). Predikat yang mengungkapkan lokasi diandaikan mempunyai predikat abstrak dua tempat, **di-lok'**(x,y) dalam SL, iaitu x= lokasi dan y= tema. Dalam struktur semantik ayat *Orang itu ada di surau*, **di-lok'** merupakan representasi semantik kategori 'ada' yang menunjukkan lokasi. Pola preposisi lokatif sebagaimana ditunjukkan pada ayat (10) hingga (13) mendapati preposisi *di* merupakan preposisi yang mengungkapkan hubungan sintaksis bagi lokasi statik yang berpadanan dengan ciri kata kerja keadaan 'ada'.

Sehubungan dengan itu, tanggapan Mohd. Azemi (2003) yang menyatakan struktur semantik kategori ‘ada’ adalah sama bagi ayat, *Ada* Ali di sebalik tabir lawan ayat, *Ali ada di sebalik tabir*, adalah berbeza dengan analisis ini. Bagi penulis, dari segi pengelasan *Aktionsart* bagi kedua-dua bentuk ayat ini adalah sama iaitu merupakan kata kerja keadaan namun apa yang membezakan ialah jenis predikatnya yang mana dalam struktur ayat ‘*Ada* Ali di sebalik tabir’ ialah **ada’** (x) iaitu x ialah Ali. Predikat preposisi *di sebalik tabir* kemudiannya ditambah untuk menerangkan lokasi Ali maka SL menjadi **ada’** (orang) $\wedge$ **di-lok’** (sebalik tabir, Ali). Dalam struktur kedua ayat ‘*Ali ada di sebalik tabir*’, SL bagi kategori ‘ada’ ialah **di-lok’** (sebalik tabir, Ali). Kata kerja ‘ada’ yang membawa maksud lokasi tergolong di bawah kata kerja keadaan ‘menetap’ seperti *tinggal* dan *menetap* yang memerlukan maklumat lokasi untuk menyempurnakan maknanya. Dengan demikian bagi fungsi kategori ‘ada’ yang nyatakan oleh Mashudi Kader et al. (2005), predikat ‘ada’ boleh diwakili dengan struktur semantik seperti dalam Jadual 7 berikut:

JADUAL 7. Jenis Predikat yang direpresentasikan oleh Kategori ‘ada’

Kategori ‘ada’	SL : Predikat’ (x) atau predikat’ (x, y).
Kata kerja punya	mempunyai’ (x,y)
kata bantu	<ASP Kala lampau< predikat’ (x) atau (x, y)>>
sifat atau identiti	identiti’ (x, y)
Kehadiran/Kewujudan	
entiti	ada’ (x)
lokasi	di-lok’ (x,y)

KESIMPULAN

Secara keseluruhan, makalah ini telah meneliti aspek makna kata ‘ada’ berdasarkan pengelasan *Aktionsart*. Makalah ini merumuskan bahawa kata ‘ada’ ialah kata keadaan. Kata keadaan ialah kata yang tidak menunjukkan pergerakan peserta. Berdasarkan pengelasan *Aktionsart* terhadap kategori ‘ada’, makalah ini telah menunjukkan bahawa kategori ‘ada’ terdiri daripada sub kelas kata keadaan kehadiran, kepunyaan dan persamaan. Sub-sub kelas kata keadaan ‘ada’ ini berkongsi struktur semantik yang sama iaitu direpresentasi oleh ialah **predikat’** (x) atau **predikat’** (x, y). Hal ini demikian kerana situasi keadaan dianggap sebagai situasi yang bersifat statik dan tidak mempunyai ciri penamat.

RUJUKAN

- Ardiana Ali Amat & Maslida Yusof. 2011. Representasi Sintaksis Operator Bahasa Melayu Berdasarkan Pendekatan Tatabahasa Peranan dan Rujukan. *Jurnal Bahasa* 11(1), 1-26.
- Asmah Hj Omar. 2009. *Nahu Melayu Mutakhir*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Kartini Abd. Wahab. 2013. Tinjauan Pembentukan Struktur Pasif *Di-* Berdasarkan Tiga Pendekatan Tatabahasa Generatif. *Jurnal Melayu* 11, 30-50.
- Mashudi Kader. 1981. *The Syntax of Malay Interrogatives*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mashudi Kader. 2003. Kategori Kosong *pro* yang Berfungsi Frasa Nama. *Jurnal Dewan Bahasa* 3 (3), 391-416.

- Mashudi Kader, Syed Zainal Ariff Syed Jamaluddin & Ejazi Yahya. 2005. Pola Ayat Ke-Lima Bahasa Malaysia yang Wujud tetapi Ditiadakan: Keterangan dan Analisis Korpus Moden dan Klasik. Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Linguistik. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, April.
- Maslida Yusof. 2015. *Perkaitan Semantik-Sintaksis Kata Kerja dengan Preposisi Bahasa Melayu*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Mohd. Azemi Mohd. Yusoff. 2003. Struktur Semantik Kategori “Ada” Berdasarkan Struktur Konseptual Leksikal. *Jurnal Bahasa* 3 (1), 96-107.
- Nik Safiah Karim, Farid M. Onn, Hashim Hj. Musa & Abdul Hamid Mahmood. 2008. *Tatabahasa Dewan*. Edisi Ketiga. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Noraini Salleh, Maslida Yusof & Karim Harun. 2013. Klasifikasi *Aktionsart* Predikat Keadaan Bahasa Melayu. *Jurnal Bahasa* 13 (2), 192-216.
- Ramli Md. Salleh. 1995. *Sintaksis Bahasa Melayu: Penerapan Teori Kuasaan Dan Tambatan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.
- Rogayah Razak, Nasrun Alias & Mohamed Salleh Johari. 2005. Kata Kerja Kopula *Ada* dalam Korpus Melayu Klasik. Kertas Kerja Seminar Kebangsaan Linguistik. Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, April.
- Sudaryanto. 2001. *Metode dan Aneka Teknik Analisis Bahasa: Pengantar Penelitian Wahana Secara Linguistik*. Jogjakarta: Duta Wacana University.
- Van Valin & LaPolla. 1997. *Syntax: Structure, Meaning and Function*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Van Valin, R. 2005. *Exploring the Syntax-Semantics Interface*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Za’ba. 2000. *Pelita bahasa Melayu Penggal 1-III*. Edisi Baharu. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa dan Pustaka.

Biodata Penulis:

Maslida Yusof

Penulis merupakan Prof. Madya di Pusat Kelestarian Warisan dan Kebitaraan Melayu, Fakulti Sains Sosial dan Kemanusiaan, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang pengkhususan beliau ialah semantik dan pragmatik.

---

¹ Ujian ini ditandakan dengan * bagi menunjukkan bahawa dalam sesetengah kata keadaan, ujian ini menimbulkan struktur yang janggal dan tidak gramatis. Misalnya predikat *kacak*, *Mirza kacak selama sejam*, akan menghasilkan struktur yang janggal.

² Λ – bermaksud “dan serentak”